

In memoriam | Bernhardt Edskes leerde orgel spelen thuis in Groningen, werd meesterbouwer in Zwitserland en reed graag hard in zijn oude Jaguar

Hij was kunstzinnig en muzikaal, kon tekenen en luisteren. Daar maakte Bernhardt Edskes uit Groningen zijn beroep van. Hij werd wereldberoemd als orgelbouwer in Zwitserland waar hij woensdag op 81-jarige leeftijd overleed.



Edskes bezig met de precisieklus in de Lutherse Kerk, in 2017. Foto: Peter Wassing
Marijke Brouwer • Gisteren, 20:18 • [Groningen](#)

Hij woonde een deel van het jaar in de voormalige dokterswoning van Middelstum. Het stond er vol met instrumenten en als bezoeker waande je er in de achttiende of negentiende eeuw. Bernhardt Edskes hield niet alleen van orgels, maar ook van antiek: hij verzamelde oude klokken en schilderijen.

Hij groeide op in Groningen met drie oudere broers (Cor werd een bekend orgeladviseur) die allen gegrepen waren door het orgel, hen ingegeven door hun ouders. Als jongen ging hij met zijn broers mee naar het Schnitgerorgel in de Akerk. Hij kreeg er les van Johan van Meurs.

De werkplaats van orgelbouwer Klaas Doornbos

Op zijn twaalfde begeleidde Edskes zijn eerste kerkdienst en vanaf zijn vijftiende ging hij elke zondag met de trein of op de fiets naar de kerk in Uithuizen. Daar was hij de vaste organist op het Schnitgerorgel. Zijn vrije tijd bracht hij graag door in de kleine werkplaats van orgelbouwer Klaas Doornbos in de stad. Het vak en het handwerk fascineerden hem. En spelenderwijs leerde hij er de fijne kneepjes.

Ondertussen had hij de sleutel van het Pelstergasthuis en de Akerk op zak. Zo kon hij wanneer hij wilde een Schnitgerorgel bespelen. En hij ging studeren aan de kunstacademie.

Op zijn 23ste vertrok hij naar Zwitserland om zich verder te bekwamen in het vak bij orgelbouwer Metzler. Hij werd er de tweede Arp Schnitger genoemd, die bekend staat als de Stradivarius onder de orgelbouwers.

Hij ontmoette er zijn vrouw Doris, architect en organist, met wie hij twee dochters kreeg. Hij begon er zijn eigen orgelbouwfirma, was toonaangevend in de orgelwereld en werkte aan belangwekkende orgels van Den Haag tot aan Zeerijp.

Een afstandelijke, erudiete heer

Maar Groningen was nooit ver weg. Hij ging er vaak op familiebezoek, restaureerde en plaatste er orgels - zo bouwde hij in 2017 het Schnitgerorgel uit 1699 in de Lutherse kerk in Groningen na - en genoot 'thuis' in Middelstum van het carillon van de Hippolytuskerk. Zo vaak hij kon wees hij anderen op de schoonheid van die klanken.

Edskes was een onuitputtelijke bron van kennis op het gebied van orgels. Hij wist tot in detail hoe Arp Schnitger te werk was gegaan en hij had minstens zo veel respect voor Johan Sebastian Bach. Het werd hem niet altijd in dank afgenomen dat hij geen blad voor de mond nam in zijn kritiek op vakgenoten; dan leek hij een afstandelijke, erudiete heer.

De kunst is lang, het leven kort

Wie hem beter leerde kennen ontdekte de Bourgondiër in hem die graag in zijn oude Jaguar reed en het gaspedaal diep intrapte. Die royaal trakteerde op lunches, borrels en etentjes. Die op zijn 80ste verjaardag genoot van de kookkunsten van zijn kleinzoon.

Die het niet kon laten om zelf het orgel te bespelen, maar nog liever luisterde naar een volleerd organist. En die zijn vak tot op hoge leeftijd bleef uitoefenen. Hij was ermee verguld dat zijn meesterknecht zijn orgelbouwbedrijf overnam.

Afgelopen woensdag stierf Edskes aan de gevolgen van een ziekte. „Ars longa, vita brevis”, was zijn lijfspreuk: „De kunst is lang, het leven kort.” De afscheidsdienst zal in Uithuizen zijn, in de kerk waar hij als jongen het Schnitgerorgel bespeelde.